

provincie **HOLLAND**
ZUID

3^e Voortgangsrapportage

Luchtkwaliteit (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit/ Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) 2012 en Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit

Managementsamenvatting

Deze Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit 2012 is de jaarlijkse rapportage over de stand van zaken van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) zoals toegezegd aan Provinciale Staten bij de vaststelling van het NSL. Het is de 3^e Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit die berust op monitoringgegevens van de landelijke Monitoringsrapportage NSL 2012¹. De voorliggende rapportage bevat gegevens over het jaar 2011 en prognoses voor het jaar 2015 over het grondgebied van Zuid-Holland. Ook wordt in deze voortgangsrapportage de stand van zaken van het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015 beschreven.

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) heeft tot doel de luchtkwaliteit in heel Nederland tot 2015 onder het niveau van de grenswaarde te krijgen om zo ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken.

De resultaten van de NSL monitoring over 2011 zijn:

- De luchtkwaliteit in Zuid-Holland verbetert langzaam. Op de meeste locaties wordt naar verwachting op tijd aan de wettelijke grenswaarden voldaan, er blijven echter een beperkt aantal locaties over waarvoor aanvullende inzet nodig is.

Fijn stof:

- Voor fijn stof zijn er geen overschrijdingen van de grenswaarde langs provinciale wegen.
- Er is in 2011 een beperkt aantal overschrijdingen van de toekomstige grenswaarde, vooral in Rotterdam, geconstateerd.
- De verwachting is dat de concentratie vanaf 2012 overal lager is dan de wettelijke grenswaarde voor fijn stof.

Stikstofdioxide:

- Voor stikstofdioxide is er in 2011 nog een groot aantal overschrijdingen van de toekomstige grenswaarde, ook langs provinciale wegen.
- In 2015, als deze waarde van kracht is, is er een overschrijding (1-3 woningen) berekend langs een provinciale weg bij de Gouwe Knoop.
- In 2015 blijft op andere wegen een beperkt aantal overschrijdingen bestaan vooral in Rotterdam en Den Haag.

De provincie is verantwoordelijk voor het oplossen van overschrijdingen op provinciale wegen, het Rijk voor knelpunten op rijkswegen en gemeenten voor knelpunten op gemeentelijke wegen. De eerst-verantwoordelijke overheid neemt het initiatief en betreft andere overheden bij de oplossing. De provincie zal het initiatief nemen om de grenswaarde overschrijding bij de Gouwe Knoop samen met het Rijk op te lossen. Hiervoor is eerst nog nader onderzoek nodig. Het gaat hier om een relatief kleine overschrijding bij 1-3 woningen.

Het aantal blootgestelden aan luchtconcentraties boven de grenswaarden is in 2011 gelijk gebleven ten opzichte van 2010. De meeste personen die blootgesteld zijn aan concentraties boven de toekomstige grenswaarde wonen in de binnensteden van Rotterdam en Den Haag.

Modelmatige voorspellingen kunnen in de realiteit anders uitpakken dan bij de berekening was verwacht. In het toetsjaar zal blijken of de voorspelling juist is geweest. De laatste jaren zijn de voorspellingen van de

¹ Monitoringrapportage NSL 2012, RIVM 2012, concept

concentraties optimistischer geweest dan de concentraties die uiteindelijk zijn gemeten. De modelmatige beschrijving brengt een kans met zich mee op afwijkingen. Deze kunnen worden veroorzaakt door afwijkingen in bijvoorbeeld de economische ontwikkeling, de weersomstandigheden, de uitstoot in het buitenland of de uitstoot van het verkeer. In 2015, aan het einde van het NSL, kunnen meer (of minder) knelpunten over zijn dan op dit moment worden berekend. De komende jaren zal worden gewerkt aan een verdere verbetering van de modelgegevens om een realistischer beeld van de situatie in 2015 te krijgen.

In maart 2012 hebben Gedeputeerde Staten besloten het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit te intensiveren. Het merendeel van de 20 projecten die hierin zijn opgenomen is opgestart. Ze richten zich o.a. op binnenvaart, en (vracht)verkeer. Van het oorspronkelijke Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit uit 2006 zijn 13 van de 18 projecten afgerond.

Post-NSL

In 2012 loopt landelijk de discussie over het luchtbeleid na 2014 (na afloop van het NSL). Omdat de verwachting is dat er na 2015 nog een beperkt aantal knelpunten overblijft, ligt er nu een voorstel om het NSL met 2-3 jaar te verlengen. Dit biedt overheden met grote infrastructurele projecten de mogelijkheid om ook na 2014 nog gebruik te maken van de programma-aanpak van het NSL. Ook zal de AMvB voor projecten die weinig bijdragen aan de luchtkwaliteit (niet-in-betekenende-mate projecten) geldig blijven, zodat deze niet per project een luchttoets hoeven te doen. Er zal vanaf 2015 geen sprake meer zijn van derogatie (uitstel voor het halen van normen). Na 2017 zal de programma-aanpak naar verwachting worden opgenomen in de nieuwe Omgevingswet.

De provincie zal deelnemer blijven in dit verlengde NSL en een faciliterende rol innemen.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	6
2. Monitoringresultaten NSL 2012-10-30	7
a. Resultaten luchtkwaliteitsberekeningen 2012	7
b. Resultaten luchtkwaliteitsmetingen	8
c. Begrotingsindicatoren	10
3. Stand van zaken Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit	13
a. Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015	13
b. Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2006-2010	15
Bijlage A. Luchtkwaliteitsbeleid	16
Bijlage B. Plan van aanpak oplossen knelpunt bij Gouda langs provinciale wegen	19
Bijlage C: kaarten	20
Bijlage D: tabellen	24

1. Inleiding

Provinciale Staten worden jaarlijks geïnformeerd over ontwikkeling in de luchtkwaliteit. Begin 2012 zijn Provinciale Staten geïnformeerd in het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015, tevens Tweede Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit 2011. Dit is de derde voortgangsrapportage over het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), het Regionale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) en het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit (deel 1 en 2). Deze rapportage gaat in op de kwaliteit van de lucht en de voortgang van de projecten en de maatregelen in Zuid-Holland.

Nationaal en Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL en RSL)

Het NSL is gestart in reactie op uitspraken van de Raad van State uit 2005 en 2006. Als gevolg van uitspraken van de Raad van State kwamen verschillende ruimtelijke projecten onder zware druk. Een bouwstop dreigde. Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit bevat maatregelen én ruimtelijke projecten die in de periode tussen 2009 en 2015 gepland zijn. Ruimtelijke projecten die onderdeel uitmaken van het NSL kunnen voor de verantwoording over luchtkwaliteit op dit programma steunen. Het luchtkwaliteitsbeleid en het NSL zijn nader uitgelegd in Bijlage A.

Het NSL bevat een groot aantal maatregelen om de lucht schoner te maken en grote ruimtelijke projecten die door de maatregelen mogelijk worden. In het RSL is de bijdrage voor het Zuid-Hollandse grondgebied opgenomen. Indien een maatregel niet wordt uitgevoerd vervangt de initiatiefnemer deze door een maatregel met een vergelijkbaar effect. Het NSL is een samenwerkingsprogramma, waarbij de inzet is dat de gezamenlijke inzet leidt tot de oplossing van de problematiek. Ook zijn de deelnemende partijen afhankelijk van elkaar, van de partijen wordt verwacht dat de maatregelen tijdig worden gerealiseerd. In het geval van overschrijdingen is de wegbeheerder de initiatiefnemer voor de aanpak van het knelpunt, zonodig worden andere overheden hierbij betrokken.

De luchtkwaliteit wordt in Europa gereguleerd met de grenswaarden zoals opgenomen in de Richtlijn luchtkwaliteit (2008/50/EG). Deze richtlijn heeft tot doel om ecosystemen en de gezondheid van de bevolking te beschermen tegen effecten van luchtverontreiniging. Met behulp van het NSL heeft Nederland uitstel voor het halen van de normen (derogatie) aangevraagd bij de Europese Commissie en verkregen voor fijn stof tot 11 juni 2011 en voor stikstofdioxide tot 2015.

Vorig jaar bleek dat de luchtkwaliteit minder snel verbetert dan gewenst. Gedeputeerde Staten hebben toen besloten het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit te intensiveren. Met dit programma wil de provincie haar inzet versterken om tijdig aan de grenswaarde te voldoen. Het effect van deze maatregelen zal tegen het einde van het NSL zichtbaar zijn (in 2015).

Bij een eventuele overschrijding vanaf 2015 (op een beperkt aantal locaties) is Nederland volgens de EU Richtlijn luchtkwaliteit verplicht om deze knelpunten met een actieplan of -programma snel op te lossen. Indien Nederland in gebreke blijft bestaat de kans op een boete van de EU.

Indeling rapportage

Het tweede hoofdstuk bevat de resultaten van de monitoring 2012. Het begint met de berekeningen van de landelijke monitoring. Daarna worden de meetresultaten van Zuid-Holland gepresenteerd. Als laatste worden de begrotingsindicatoren gepresenteerd. In het derde hoofdstuk wordt de stand van zaken van het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit deel 1 en deel 2 toegelicht.

2. Monitoringresultaten NSL 2012

Monitoring van de luchtkwaliteit wordt zowel met metingen als met berekeningen gedaan. Berekeningen hebben meer onzekerheid dan metingen. Een voordeel van berekeningen is dat deze voor veel meer locaties uitgevoerd kunnen worden. Ook is het alleen met berekeningen mogelijk om de toekomstige luchtkwaliteit te bepalen. Hieronder wordt ingegaan op zowel de rekenresultaten (a) als de meetresultaten (b).

In Zuid-Holland zijn de stikstofdioxide concentraties het hoogst van heel Nederland. Dat komt door een groot aantal bronnen dat hier bij elkaar komt. Zo is het wegverkeer een forse bron in de steden, de scheepvaart emitteert in de omgeving van de grote scheepvaartroutes. De industrie stoot stikstofoxiden uit die in de lucht in hogere lagen terecht komen, en de concentratie in een groot gebied beïnvloeden. Deze drie bronnen leiden ertoe dat vooral in de omgeving van Rotterdam een hoge concentratie wordt berekend.

a. Resultaten Luchtkwaliteitsberekeningen 2012

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) maakt jaarlijks voor het NSL een Monitoringrapportage van heel Nederland over de stand van zaken van de luchtkwaliteit, de projecten en de maatregelen uit het NSL. De Monitoring van het NSL berust op berekeningen van de luchtkwaliteit met een nationaal model, de Monitoringtool. Regionale en lokale overheden leveren hiervoor elk voorjaar de gegevens aan. De resultaten van de berekeningen voor 2011 en 2015 uit de RIVM Monitoringrapportage zijn in deze rapportage verwerkt.

Met de NSL monitoring wordt bijgehouden of de grenswaarden op tijd worden gehaald. De Monitoring bestaat uit modelberekeningen op straatniveau waarbij de concentraties voor verschillende jaren worden berekend met de Monitoringtool. Het model wordt geijkt met de gemeten (achtergrond)niveaus op de meetlocaties van het afgelopen jaar.

De kaartbeelden van de Monitoringtool zijn te vinden op kaart 1 tot 4 in bijlage C.

Fijn Stof

- Er zijn in 2011 geen overschrijdingen van de grenswaarde langs provinciale wegen.
- Voor heel Zuid-Holland is er in 2011 een beperkt aantal overschrijdingen van de toekomstige grenswaarde, vooral in Rotterdam, geconstateerd.
- De verwachting is dat de concentratie vanaf 2012 overal lager is dan de wettelijke grenswaarde voor fijn stof.

In de eerste helft van 2011 zijn de weersomstandigheden ongunstig geweest voor de concentratie van fijn stof. In het voorjaar heerste er een lange droge periode, waardoor in heel noordwest en centraal Europa een verhoogde fijn stof concentratie ontstond door een combinatie van opwervelend stof, uitgestoten stof en natuurlijk stof. Daardoor zijn er in 2011 op een aantal plaatsen verhoogde concentraties geconstateerd. Dit is niet aan de orde langs provinciale wegen, wel langs een aantal gemeentelijke wegen in Rotterdam en Leiden (totaal 2,2 km overschrijding). Vanaf 2012 doen zich naar verwachting voor fijn stof geen problemen voor.

Stikstofdioxide

- Voor stikstofdioxide bestaan er in 2011 nog een groot aantal overschrijdingen van de toekomstige grenswaarde, zowel langs provinciale wegen als ook langs gemeentelijke wegen.
- In 2015 is er één overschrijding (1-3 woningen) langs een provinciale weg bij de Gouwe Knoop berekend.
- In 2015 blijft een aantal overschrijdingen van de wettelijke grenswaarde bestaan op het grondgebied van Zuid-Holland (binnensteden, langs gemeentelijke wegen).

De grenswaarde voor stikstofdioxide (NO₂) geldt vanaf 2015. Uit de berekeningen blijkt dat de toekomstige grenswaarde in 2011 nog wordt overschreden op 17 km provinciale weg. Op het grondgebied van Zuid-Holland komt in 2011 nog een groot aantal overschrijdingen voor op ca. 270 km weg. In 2010 was dit 19 km op provinciale wegen en 300 km weg totaal in Zuid-Holland. De meeste overschrijdingen komen voor in de binnensteden van Rotterdam en Den Haag.

In 2015 is het verwachte aantal grenswaarde overschrijdingen flink gedaald. Er is dan nog één overschrijding van de grenswaarde op een provinciale weg bij de Gouwe Knoop. De provincie is eerstverantwoordelijk voor het oplossen van het knelpunt Gouwe Knoop. Het gaat bij dit knelpunt om een relatief klein probleemgebied met 1-3 woningen. De provincie zal het Rijk bij het oplossen van dit knelpunt betrekken, omdat ook de A12 van invloed is.

De verwachting is dat in 2015 op het grondgebied van Zuid-Holland op 2,6 km weg de grenswaarde nog wordt overschreden (binnensteden van m.n. Den Haag en Rotterdam). De verantwoordelijkheid voor deze knelpunten ligt bij de gemeenten of als het om rijkswegen gaat, de rijksoverheid.

Conclusie

De luchtkwaliteit verbetert elk jaar. Met de huidige ingezette lijn van verbetering is de verwachting dat op de meeste locaties aan de grenswaarde zal worden voldaan. Een beperkt aantal locaties (m.n. in binnensteden) blijft punt van aandacht.

Tabel. 1: Resultaten van de Monitoringtool in het kort

	fijn stof	stikstofdioxide
2011	nog een aantal knelpunten	nog veel knelpunten
2015	geen knelpunten	laatste knelpunten vragen extra inzet

b. Resultaten Luchtkwaliteitsmetingen

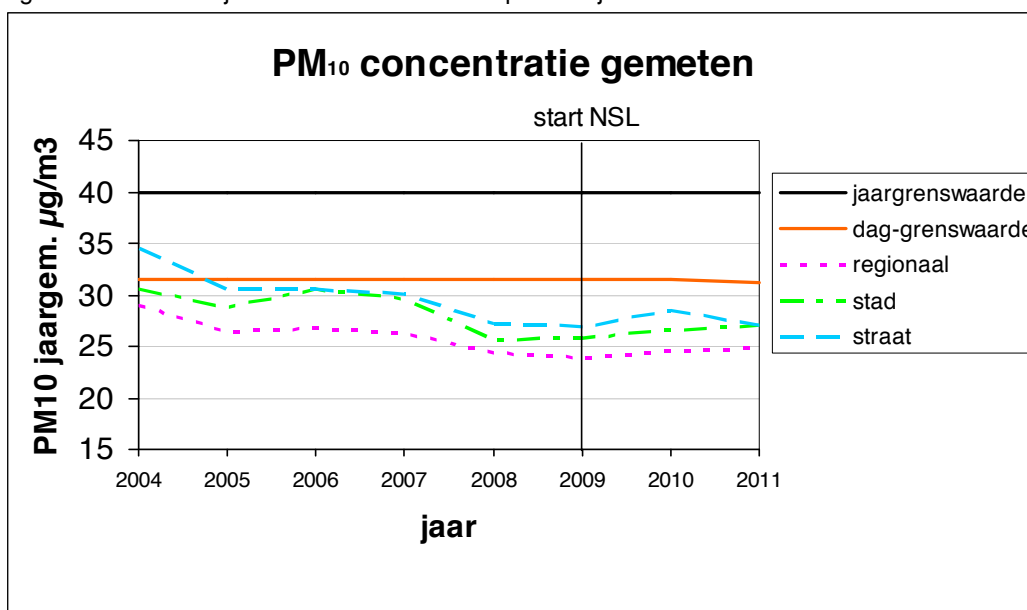
De luchtkwaliteit wordt in Zuid-Holland gemeten door de DCMR in het Rijnmondgebied en door het RIVM in de hele provincie. Luchtkwaliteitsmetingen kunnen de luchtkwaliteit ter plaatse nauwkeuriger bepalen dan modellen, maar een meting is sterk plaats- en tijdsgebonden. 50m verderop kan de concentratie al weer heel anders zijn. Ook weersinvloeden hebben grote invloed op metingen.

Fijn stof

In het voorjaar van 2011 is er een aantal overschrijdingen van de toekomstige daggrenswaarde gemeten. De reden voor deze hoge stof concentraties was het droge weer gedurende enkele weken. Op een meetpunt in Leiden is de toekomstige daggrenswaarde overschreden. In de buurt van dit meetpunt was in 2011 sprake van bouwwerkzaamheden, wat deze hoge concentraties kan verklaren. De verwachting is dat dit in 2012 met een meer gemiddeld weertype, niet meer zal voorkomen. Verder is op twee meetpunten in Rotterdam de daggrenswaarde overschreden.

Voor het jaargemiddelde heeft het droge weer in het voorjaar geen consequenties gehad op de gemeten waarden. Uit figuur 1 blijkt dat de fijn stof concentratie gemiddeld over een aantal stations nagenoeg gelijk is gebleven met 2010, de concentratie op straatniveau is zelfs iets afgenomen. Dat komt omdat het de rest van het jaar nat is geweest.

Figuur 1: Gemeten fijn stof concentratie verloop in de tijd

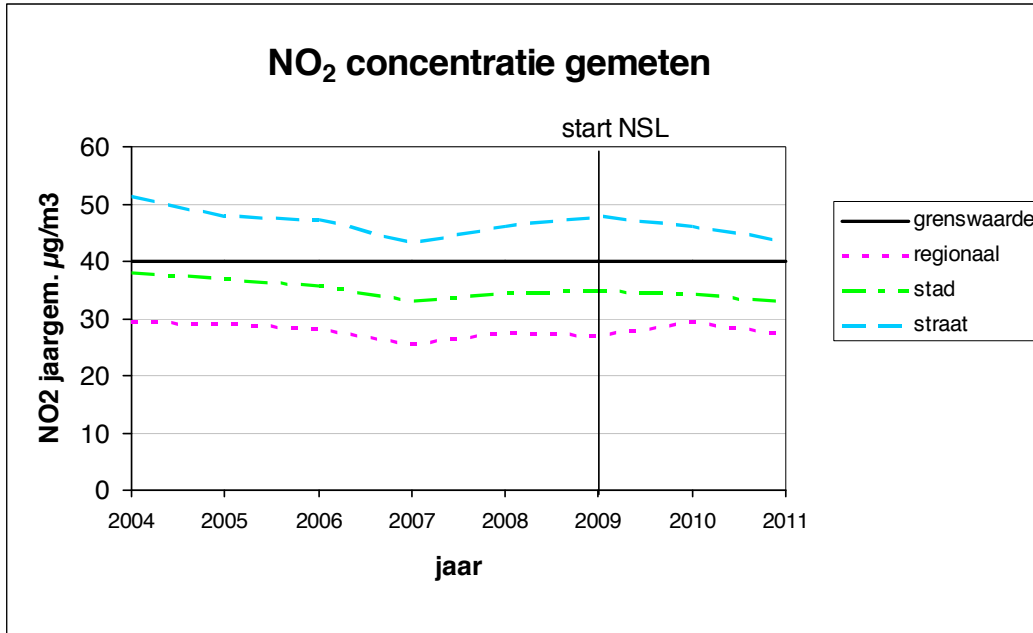

Stikstofdioxide

De concentratie van stikstofoxiden² in Zuid-Holland neemt zeer langzaam af. Figuur 2 laat zien dat de concentratie in 2011 gemiddeld ca. $2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ lager is geworden dan het jaar ervoor. Vooral op straatstations met veel verkeer zijn de concentraties nog hoog en liggen deze boven de toekomstige grenswaarde.

² Onder invloed van ozon kan stikstofmonoxide in stikstofdioxide worden omgezet en omgekeerd kan dit gebeuren onder invloed van zonlicht. Er ontstaat een evenwicht tussen deze twee stoffen. Alleen voor stikstofdioxide geldt een grenswaarde in de lucht. Deze kan alleen worden bereikt door het totaal aan stikstofoxiden terug te dringen.

Figuur 2: Gemeten stikstofdioxide concentratie verloop in de tijd

Tabel. 2: Resultaten van de metingen in 2011 in het kort

fijn stof	stikstofdioxide
0 van de 23 punten boven jaargrenswaarde	7 van de 21 punten boven jaargrenswaarde
3 van de 23 punten boven daggrenswaarde	0 van de 21 punten boven uurgrenswaarde

c. Begrotingsindicatoren

Blootstelling

Net al vorig jaar is er dit jaar het aantal mensen berekend dat woont in gebieden met een overschrijding van de grenswaarden in 2011. In de praktijk gaat het om een overschrijding van de grenswaarde voor stikstofdioxide. Dit leidt in 2011 tot 81.000 (±15%) personen die blootgesteld zijn aan hoge concentraties luchtverontreiniging in heel Zuid-Holland; dit doet zich met name voor in de grote steden. Dit getal is vergelijkbaar met dat van vorig jaar. De onzekerheid van de berekening is aanzienlijk. Over 2007 was voor de provincie een aantal blootgestelden berekend van 155.000, over 2009 van 81.000 (±25%). Er is sprake van een afname tijdens het NSL, de laatste jaren daalt dit aantal minder. Volgens het RIVM is de *gemiddelde* blootstelling van alle bewoners in Zuid-Hollande aan NO₂ de laatste jaren wel gedaald³, zie tabel 3.

³ Referentie: Monitoringsrapportage NSL 2010, 2011 en concept 2012, RIVM

Tabel. 3 Gemiddelde blootstelling aan NO₂ in Zuid-Holland:

jaar	gemiddelde blootstelling in µg/m ³
2009	32,1
2010	30,7
2011	30,5

In de begroting is een afname profiel geschetst van het aantal blootgestelden, met als doel in 2015 deze blootstelling tot nul te reduceren. Deze inzet is procedureel weergegeven, waarin de verwachting is neergelegd dat in het laatste jaar van de looptijd van het NSL een forse afname wordt verwacht. In dit laatste jaar zullen de resultaten van alle maatregelen doorwerking hebben in de luchtkwaliteit. De provincie is overigens hierbij ook afhankelijk van de inzet van de partners in het NSL.

De verwachting is dat er de komende jaren nog een verbetering plaats vindt doordat een groot deel van de maatregelen over enkele jaren effect gaat opleveren. De maatregelen van het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015 verkeren nu nog in een voorbereidingsfase en zullen tot 2015 zijn afgerond. Dit geldt ook voor veel maatregelen bij andere overheden.

Voortgang maatregelen en projecten uit het NSL

Uit de Monitoring van het NSL valt ook op te maken wat de voortgang is van het aantal projecten en maatregelen die door alle overheden worden opgegeven en deel uitmaken van het NSL. Maatregelen zijn alle acties die een bijdrage leveren aan een schonere lucht. Voor wat betreft de provincie zijn dit voornamelijk de maatregelen uit het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2006-2010. Tabel 4 geeft een overzicht van het aantal uitgevoerde maatregelen. Van 10 maatregelen is de status in de monitoring niet vermeld.

Tabel 4: Voortgang NSL maatregelen tot oktober 2012 (s.v.z. Monitoringtool 2012)

RSL partner	Aantal maatregelen in NSL	Afgerond	Uitvoering loopt door in 2012	Uitvoering nog niet gestart
Provincie Zuid-Holland	20	14	6	
Gemeente Den Haag	37	17	18	2
Stadsgewest Haaglanden	21	8	10	3
Gemeente Rotterdam	36	27	8	1
Stadsregio Rotterdam	20	13	6	
Regio Drechtsteden	18	3	13	
ISGO	11	4		
West Holland	17	6	11	
Regio Midden Holland	13	6	7	
Regio Zuid-Holland Zuid	22	4	17	1
totaal	215	102	96	7

Vorig jaar was het aantal uitgevoerde maatregelen 84.

Het totale aantal maatregelen is toegenomen, omdat nieuwe maatregelen zijn aangemeld in het NSL.

3^e Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit 2012

Het aantal uitgevoerde maatregelen loopt voor op de doelen uit de begroting. Deze doelen zijn: 20 maatregelen uitgevoerd in 2013 en 73 in 2015.

Projecten in het NSL zijn grote infrastructurele of ruimtelijke projecten zoals nieuwe wegen, bedrijfsterreinen of woonwijken die In-Betekenende-Mate (IBM) bijdragen aan de luchtkwaliteit. Het aantal afgeronde projecten is acht, zie tabel 5. Door de economische crisis lopen veel projecten vertraging op. De meeste projecten zijn nog in de procedure. Bij grote projecten is het normaal dat de procedure enkele jaren in beslag neemt. Het aantal afgeronde projecten is sinds vorig jaar niet toegenomen.

Het aantal projecten is al groter dan het doel van de begrotingsindicator voor 2013 (10 projecten in procedure).

Tabel 5: Voortgang NSL projecten tot oktober 2012 (stand van zaken Monitoringtool 2012)

RSL partner	Aantal IBM projecten in NSL van 2012	afgerond	aantal IBM projecten in voorbereiding	in uitvoering
Provincie Zuid-Holland	8	1	5	2
Gemeente Den Haag	15	1	14	
Stadsgewest Haaglanden	9		9	
Gemeente Rotterdam	8		8	
Stadsregio Rotterdam	16	1	15	
Regio Drechtsteden	9		5	4
ISGO	0			
West Holland	21	5	15	1
Regio Midden Holland	9		5	4
Regio Zuid-Holland Zuid	5			5
totaal	100	8	76	16

3. Stand van zaken Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit

a. Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015

In maart 2012 hebben Gedeputeerde Staten het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015 vastgesteld. Het programma bestaat uit een twintigtal projecten waarvan een groot deel zich richt op de logistieke sector. Zo wordt er in verschillende projecten aandacht besteed aan schone scheepvaart, een sector waar nog erg veel milieuwinst valt te halen. Doel van alle projecten is om een significante bijdrage te leveren aan een betere luchtkwaliteit. De meeste projecten bevinden zich nog in de voorbereidingsfase. In deze fase wordt met externe en interne partijen gesproken over de nadere invulling van de verschillende projecten. Daarom is er op dit moment nog weinig concreets te vertellen over de uitvoering van de projecten. De provincie is bezig om een overkoepelende subsidieregeling voor te bereiden ten behoeve van de activiteiten van het Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit. Op deze manier is het mogelijk om het beschikbare geld bij die sectoren te krijgen waar mensen het probleem kunnen oplossen.

Daarnaast is inmiddels in concept gereed een subsidieregeling die is opgesteld in samenwerking met de Gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam. In het kader van het NSL hebben deze drie partijen zich gecommitteerd om een gezamenlijk project op te pakken. Dit is een project geworden dat zich richt op vermindering van de achtergrondconcentratie in de lucht in het Havengebied door de bijdrage van schepen aan de stikstofconcentratie terug te dringen. Bij de voorbereiding van deze regeling is intensief contact geweest met medewerkers van het Havenbedrijf en de branche-organisatie van de binnenvaart om te komen tot een regeling die voorziet in de behoeften van de sector. Zie ook het kader Samenwerkingsproject met de Gemeente Rotterdam en de Stadsregio in dit hoofdstuk.

Beide regelingen zullen in het eerste kwartaal van 2013 worden voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

Het Actieprogramma Luchtkwaliteit is een integraal programma, er zijn projecten opgenomen van onder andere afdeling Mobiliteit en Milieu en de afdeling Economie. Het stimuleren van het gebruik van schone brandstoffen (LNG) is een belangrijk aspect van het programma; dit past in de ambitie van de provincie Zuid-Holland om te komen tot een biobased economy.

Hieronder staan vier voorbeelden van projecten/clusters van projecten.

Tabel 6 in Bijlage D geeft een overzicht van alle projecten. In de laatste kolom is per project de stand van zaken op 1 oktober 2012 gegeven.

In de voortgangsrapportage van 2013 zal uitgebreider worden ingegaan op de ontwikkelingen van de projecten.

Project studie personenvervoer Gouwepark is inmiddels afgerond. Voor het Gouwepark, een bedrijventerrein aan de rand van Gouda, is een mobiliteitsstudie gedaan. Er is beoordeeld hoe het vervoer van en naar het bedrijventerrein op een schonere manier kan. De resultaten zijn dat er veel kansen liggen voor meer gebruik van de fiets, mits dit door kleine maatregelen wordt bevorderd. Ook zou de bushalte van de lijnbus van Gouda station verplaatst moeten worden, om meer mensen de bus te laten gebruiken. Verder komt er een onderzoek naar de haalbaarheid van een pendelbus vanaf het station. Carpoolen zou kunnen worden gestimuleerd, en kan de hoeveelheid auto's verkleinen. Verder zijn er een aantal infrastructurele belemmeringen gevonden, en aan hun oplossing wordt op dit moment gewerkt.

Een van de grote projecten is een **samenwerkingsproject met de Gemeente Rotterdam en de Stadsregio** gericht op verkeer en luchtkwaliteit. Dit project krijgt een deel van de financiering uit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. Omdat de meeste wegverkeersproblemen in Rotterdam door de gemeente en Stadsregio worden opgelost, richt dit project zich op het schoner maken van de binnenvaart in en om Rotterdam, een bron waar tot nu toe nog geen aandacht naar uitging in het NSL. De bijdrage van stikstofoxiden uit de uitlaat van binnenvaartmotoren is volgens modelberekeningen tot ver in het centrum van Rotterdam significant. Een verlaging van deze bijdrage kan dan ook van invloed zijn op de luchtkwaliteit bij locaties waar de stikstofdioxide concentratie in de buurt van de grenswaarde ligt. Op dit moment wordt samen met Gemeente Rotterdam, de Stadsregio overlegd welk stimuleringsinstrument het meest geschikt is om verschoning van de sector te bevorderen. Besloten is om binnen het samenwerkingproject een subsidieregeling in te stellen die zich richt op het verschonen van binnenvaartschepen.

De subsidiemaatregel zal zich in brede zin richten op het verschonen van binnenvaartschepen die veel in Rotterdam (gaan) komen. Maatregelen die in aanmerking komen kunnen zich richten op nabehandelingssystemen (roetfilters en scr-katalysatoren), alternatieve voortstuwingsmechanismen en alternatieve brandstoffen zoals LNG. De provincie zal de regeling namens de drie partijen gaan uitvoeren. Op dit moment wordt gewerkt aan het vormgeven van de regeling. De planning is om begin 2013 met de regeling van start te gaan.

Het project **Versterken Regierol** richt zich op de regio's die deelnemers zijn in het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. De provincie heeft alle regio's uitgenodigd voor een bestuurlijk voortgangsoverleg over het NSL en de toekomst van het NSL. Doel was om de bestuurders van de deelnemende gemeenten en regio's weer bewust te maken van de luchtproblematiek en hun rol in het oplossen van de problemen.

Een ander cluster van projecten is **Openbaar Vervoer via het water**. Dit bestaat uit verschillende projecten, omdat het gaat om verschillende verbindingen: spitsdienst Rotterdam/Dordrecht en een noord-zuid verbinding over de Maas bij Rotterdam. In eerste instantie kan een OV verbinding over water het aantal autoritten in de stad verkleinen. Als er echter met vuile schepen wordt gevaren, is de opbrengst klein. Schone scheepsmotoren, b.v. door op LNG te varen, kunnen de opbrengst verbeteren. In een haalbaarheidsstudie wordt eerst bekeken of de verbinding over water rendabel kan worden. Als tweede stap wordt verkend in hoeverre het schip ook schoner kan worden. De projecten worden alleen gerealiseerd, als de haalbaarheidsstudie positief uitvalt. De haalbaarheidsstudies zijn inmiddels aanbesteed.

b. Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2006-2010

Het eerste provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit werd vastgesteld in 2006 en liep over de periode van 2006 tot 2010. De meeste projecten van dit programma zijn inmiddels afgerond. Grote projecten in dit programma waren de aanleg van walstroomvoorzieningen aan provinciale kades en de realisatie van aardgasvulpunten in Zuid-Holland.

Tabel 7 in Bijlage D geeft een overzicht van de stand van zaken van deze projecten.

Bijlage A. Luchtkwaliteitsbeleid

Inleiding

In 2005/2006 was de kwaliteit van de lucht een onderwerp in de spotlights. De luchtkwaliteit voldeed niet aan de Europese luchtkwaliteitsnormen. In combinatie met de Nederlandse regels over ruimtelijke ontwikkeling heeft dat er toe geleid dat verschillende ruimtelijke projecten niet konden worden gerealiseerd: Nederland zat op slot. Om de problematiek het hoofd te kunnen bieden zijn respectievelijk het Nationaal en het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit opgesteld (NSL/RSL). Het RSL is als Zuid-Hollandse bijdrage in het NSL ingebracht. Deze programma 's hebben tot doel de luchtkwaliteit op een goed niveau te brengen zodat zowel gezondheid als ruimtelijke ontwikkeling geborgd zijn. Met het voorbereiden en van kracht worden van het NSL in 2009 leveren de partners van het NSL een gezamenlijke inspanning op het gebied van luchtkwaliteit.

Luchtkwaliteit

De eisen voor luchtkwaliteit zijn door de EU vastgesteld ter bescherming van gezondheid en ecosystemen. De bronnen van de verontreinigingen in de lucht zijn verschillend per stof en afhankelijk van de locatie. Een deel komt uit het buitenland. Sommige vormen van luchtverontreiniging ontstaan als gevolg van de aanwezigheid van andere stoffen in de lucht. In de omgeving van de grote steden en in de Randstad komen als gevolg van veel lokale bronnen (schoorstenen en uitlaten) hogere concentraties voor. Direct langs drukke wegen kunnen de niveaus oplopen tot boven de grenswaarden. In die gevallen dat er mensen op korte afstand van deze weg wonen is er sprake van een knelpunt. De rechter bepaalde dat nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen, die een extra bijdrage leveren aan de luchtverontreiniging, bij deze knelpunten niet gerealiseerd mogen worden.

Door deze belemmeringen en de wens om vanuit het gezondheidsvraagstuk een goede luchtkwaliteit te hebben is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) ontwikkeld. Het rijk, provincies, regio's en gemeenten hebben zich gezamenlijk ingespannen om een pakket van maatregelen te ontwikkelen. Deze maatregelen vormen in combinatie met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling een samenhangend pakket, zodanig dat de normen voor de luchtkwaliteit op tijd worden bereikt. Het NSL heeft een looptijd tot eind 2014, dan moeten alle maatregelen zijn uitgevoerd.

Naast deze maatregelen is het probleem van de luchtkwaliteit ook gedeeltelijk opgelost door de luchtkwaliteit modelmatig te berekenen en niet meer overal te beoordelen.

Op basis van het NSL is door de EU derogatie verleend (uitstel van het bereiken van de grenswaarden). Het pakket heeft de EU ervan overtuigd dat Nederland zich maximaal inzet om de luchtkwaliteit op een zo kort mogelijke termijn te verbeteren. Nederland is in de mogelijkheid gesteld om 5 jaar later aan de eisen voor luchtkwaliteit (voor fijn stof in 2011 en voor stikstofdioxide in 2015) te voldoen. Voor fijn stof is sinds 2011 ook nog een iets lagere grenswaarde geldig door een aangepaste zeezoutcorrectie⁴. Pas in 2012 respectievelijk 2016 kan worden bepaald of de grenswaarden op tijd zijn bereikt. Als dat niet zo is kan de Europese Commissie Nederland daarna in gebreke stellen en een boete opleggen.

De doelstelling van het luchtkwaliteitsbeleid in Zuid-Holland loopt parallel met die van het Rijk: tijdig bereiken van de grenswaarden voor luchtkwaliteit, door stimuleren van de verdere uitwerking van het NSL voor Zuid-

⁴ De hoeveelheid zeezout mag in de fijn stof concentratie buiten beschouwing worden gelaten, omdat dit natuurlijk stof is. Sinds dit jaar schat het RIVM het aantal dagen met een overschrijding van de daggrenswaarde veroorzaakt door zeezout iets lager in dan in eerdere jaren. Dit resulteert in een lagere toetswaarde vanaf 2012.

Holland. En in aanvulling hierop de aanpak van de luchtkwaliteitsknelpunten langs provinciale wegen, mochten deze zich voordoen.

Koppeling met andere beleidsterreinen.

Het luchtkwaliteitsbeleid is een onderdeel van het milieubeleid. Er is samenhang met de beleidsterreinen Ruimtelijke Ontwikkeling, Mobiliteit en het Vergunningen- en Handhavingsbeleid. Het NSL heeft een dubbele doelstelling: het bereiken van een goede luchtkwaliteit enerzijds voor de bescherming van de gezondheid en ecosystemen, en anderzijds om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Het verminderen van emissies die afbreuk doen aan de luchtkwaliteit kan worden gerealiseerd in het Mobiliteitsbeleid (w.o. keuze voor brandstoffen) en door Vergunningverlening en Handhaving. In het maatregelenpakket komt deze samenhang tot uiting.

Rolverdeling

Het NSL is een programma dat gebaseerd is op de wet Milieubeheer. De *minister van I&M* is eindverantwoordelijk voor het samenwerkingsprogramma. Medeoverheden zijn in de mogelijkheid gesteld om maatregelen toe te voegen aan het programma, hiervoor geldt een uitvoeringsplicht. Vanuit maatschappelijk en bestuurlijk belang zijn er door 8 provincies en inliggende gemeenten en regio's maatregelen opgenomen in het NSL. Ook maatregelen van het rijk vormen onderdeel van het programma. Er is een subsidieregeling ontworpen voor de (co)-financiering van de maatregelen uit het NSL. Voor het gebied van Zuid-Holland is €127 miljoen beschikbaar voor de looptijd van het NSL.

De *provincie* heeft de inbreng in het NSL voor het gebied van Zuid-Holland gecoördineerd en heeft zelf de verantwoordelijkheid voor knelpunten langs provinciale wegen en de uitvoering van de maatregelen die de provincie heeft ingebracht in het NSL. Verder is de provincie de ontvanger van de subsidie en de overheidslaag die de subsidie verdeelt binnen Zuid-Holland.

De *regio's* hebben samen met *gemeenten* bijdragen aan het NSL voorgedragen. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze maatregelen. Gemeenten hebben verantwoordelijkheid voor de knelpunten in de directe nabijheid van gemeentelijke wegen.

De aanpak van knelpunten langs rijkswegen is de verantwoordelijkheid van het *Rijk*. De minister van Infrastructuur en Milieu draagt maatregelen voor die de problematiek langs de rijkswegen oplossen.

Uitvoering van het NSL

Na de vaststelling van het NSL in juli 2009 dragen de partners zorg voor de uitvoering en de monitoring van het NSL. Het resultaat van de eerste volledige monitoringsronde is in het najaar van 2010 gepresenteerd. In 2012 heeft de derde monitoringsronde plaatsgehad.

Zuid-Holland heeft als taak het uitvoeren van de maatregelen die onder provinciaal bevoegd gezag vallen en het stimuleren van de uitvoering van de maatregelen door de partners.

De provincies – in die landsdelen die participeren in het NSL – zijn regievoerder voor het maatregelenpakket voor de verschillende provincies met de inliggende gemeenten en regio's. Vanuit die rol zijn het ook de provincies die de subsidies ontvangen voor de (co)-financiering voor de uitvoering van het NSL. In Zuid-Holland is de beschikbare inzet (€127 mln voor de looptijd van het NSL) via een subsidieregeling beschikbaar gesteld aan de regio's. De voortgangsrapportages die hieraan zijn gekoppeld, gecombineerd met de inzichten in de monitoring van het NSL vormen de basis voor deze Derde Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit (NSL/RSL).

De oplossing van het probleem met luchtkwaliteit richt zich in het NSL echter primair op het juridische probleem: het halen van de luchtkwaliteitsgrenswaarden. De oplossing ligt deels in het modelmatig terugbrengen van de concentratie door een aangepaste rekensystematiek (waardoor de feitelijke luchtkwaliteit niet verandert, maar de formele waarden wel) en deels door het uitvoeren van maatregelen die de concentratie verlagen.

Mid-term review NSL

In het NSL is in 2011 de Mid-term review uitgevoerd. Dit was een extra inspanning om te zien, hoever het NSL is gevorderd met het nemen van maatregelen op de helft van het programma, en hoe het staat met de behoefte voor aanvullende financiering per regio of gemeente. Het resultaat van de Mid-term review is dat er een achterstand is in het nemen van maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Ook kon in de Mid-term review het maatregelenpakket worden aangepast. De gegevens uit de Mid-term review zijn door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu ook gebruikt om de laatste tranche van subsidie voor het NSL te verdelen. Dit geld is bedoeld om de resterende knelpunten (in de voorspelling voor 2015) op te lossen. Inmiddels is deze subsidie door het Rijk toegekend en zijn de eerste tranches door de provincie uitbetaald.

Bijlage B. Plan van aanpak oplossen knelpunt bij Gouda langs provinciale wegen

Er zijn dit jaar drie knelpunten luchtkwaliteit bij de Goude Knoop bij Gouda/Waddinxveen ontstaan langs provinciale wegen. Deze punten liggen ook dicht bij het aquaduct van de A12 onder de Gouwe. Dit zijn locaties waar uit scenarioberekeningen blijkt dat in 2015 de concentratie van stikstofdioxide boven de grenswaarde ligt op plaatsen waar mensen worden blootgesteld.

De provincie is verantwoordelijk voor het oplossen van deze knelpunten.

Daarvoor zijn de volgende stappen voorzien:

1. Input van gegevens in rekenmodel op detailniveau controleren. Is de invoer onomstreden of kan het ook anders, ontbreken er gegevens zoals de hoogteligging van de weg?
2. Analyse van veranderingen ten opzichte van vorig jaar (waarom waren er toen net geen overschrijdingen?)
3. Inspectie op locatie, onzekere gegevens controleren en zo nodig aanpassen. Is de locatie terecht een bestemming waar mensen worden blootgesteld?
4. RWS op hoogte stellen van wens om samen op te trekken. (Zij hebben er ook een knelpunt aan de andere kant van hetzelfde huis).
5. Herberekenen met de juiste data met rekentool.

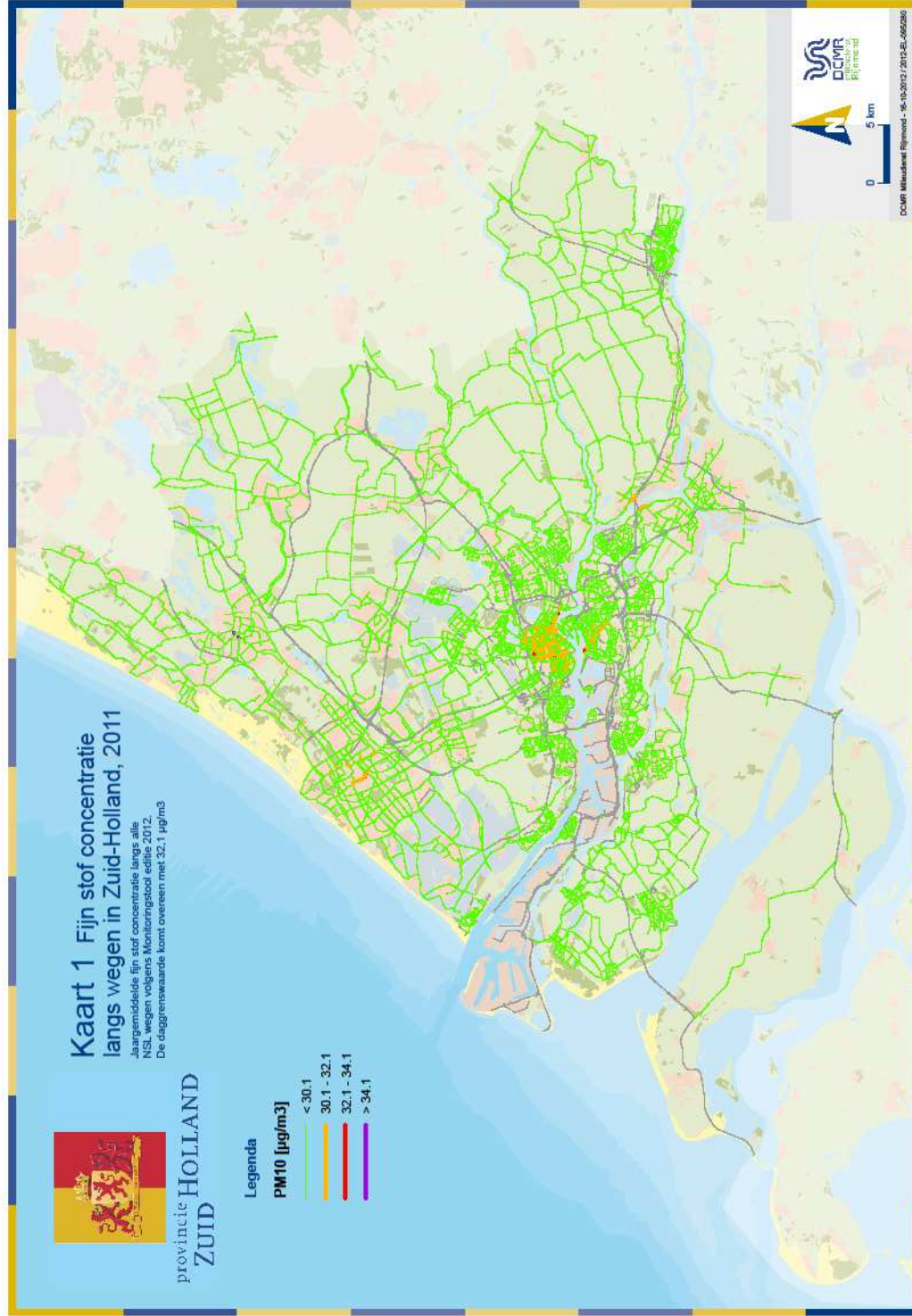
Als het knelpunt er nog steeds is inclusief een onzekerheidsmarge van $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

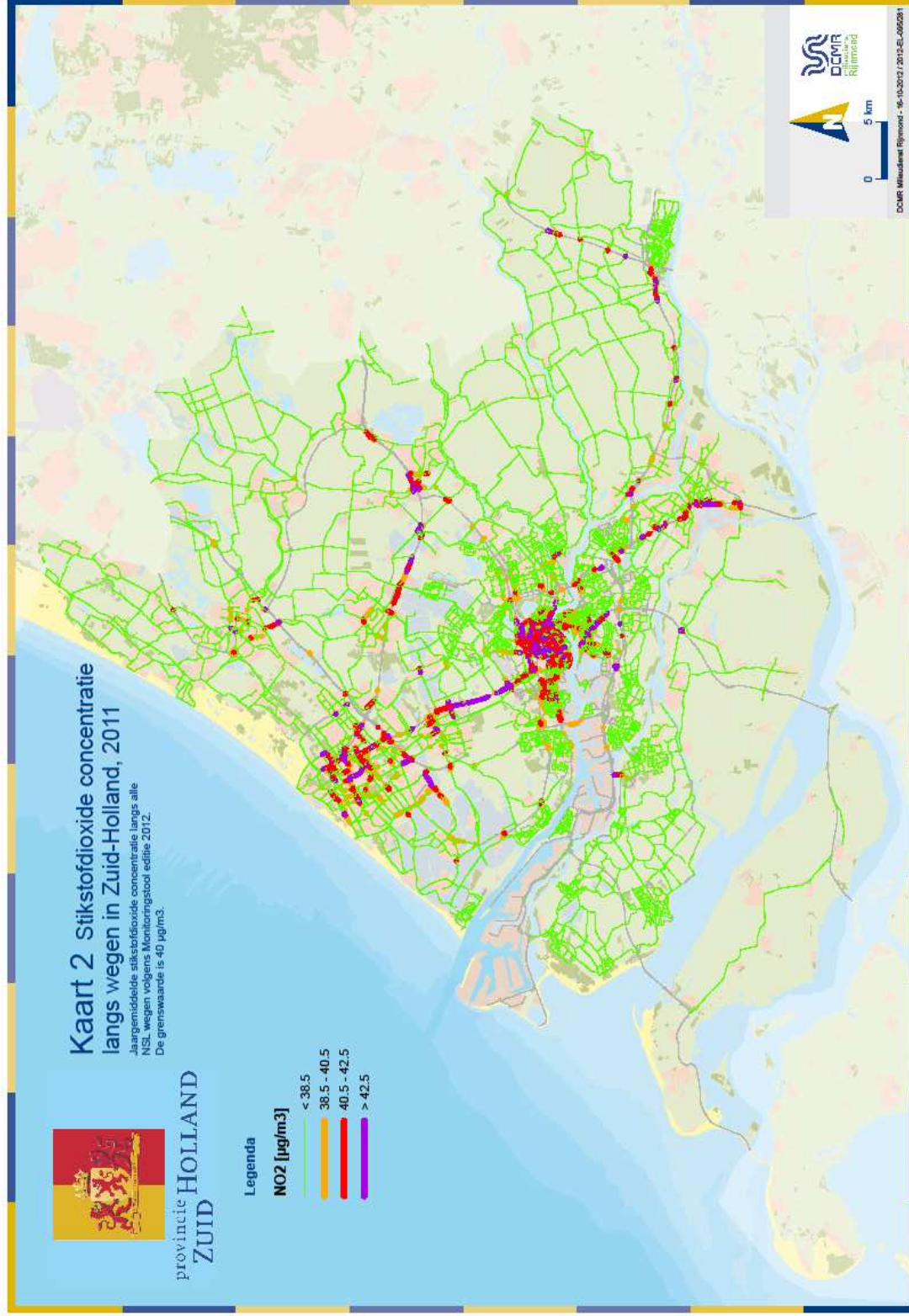
6. Contact DBI als wegbeheerder en P+P (vanwege de nieuwe provinciale weg aan noordkant van A12)
7. Contact met RWS als beheerder van de A12 en betrokken gemeenten om samen naar mogelijke oplossingen te zoeken.
8. Oplossingen berekenen op effect met rekentool.
9. Overwegen of metingen nodig en wenselijk zijn. Het gaat hier om een zeer complexe omgeving met een snelweg onder de waterweg en twee bruggen aan beide kanten van de snelweg die ook over twee andere provinciale wegen leiden.
10. Keuze van definitieve aanpak.

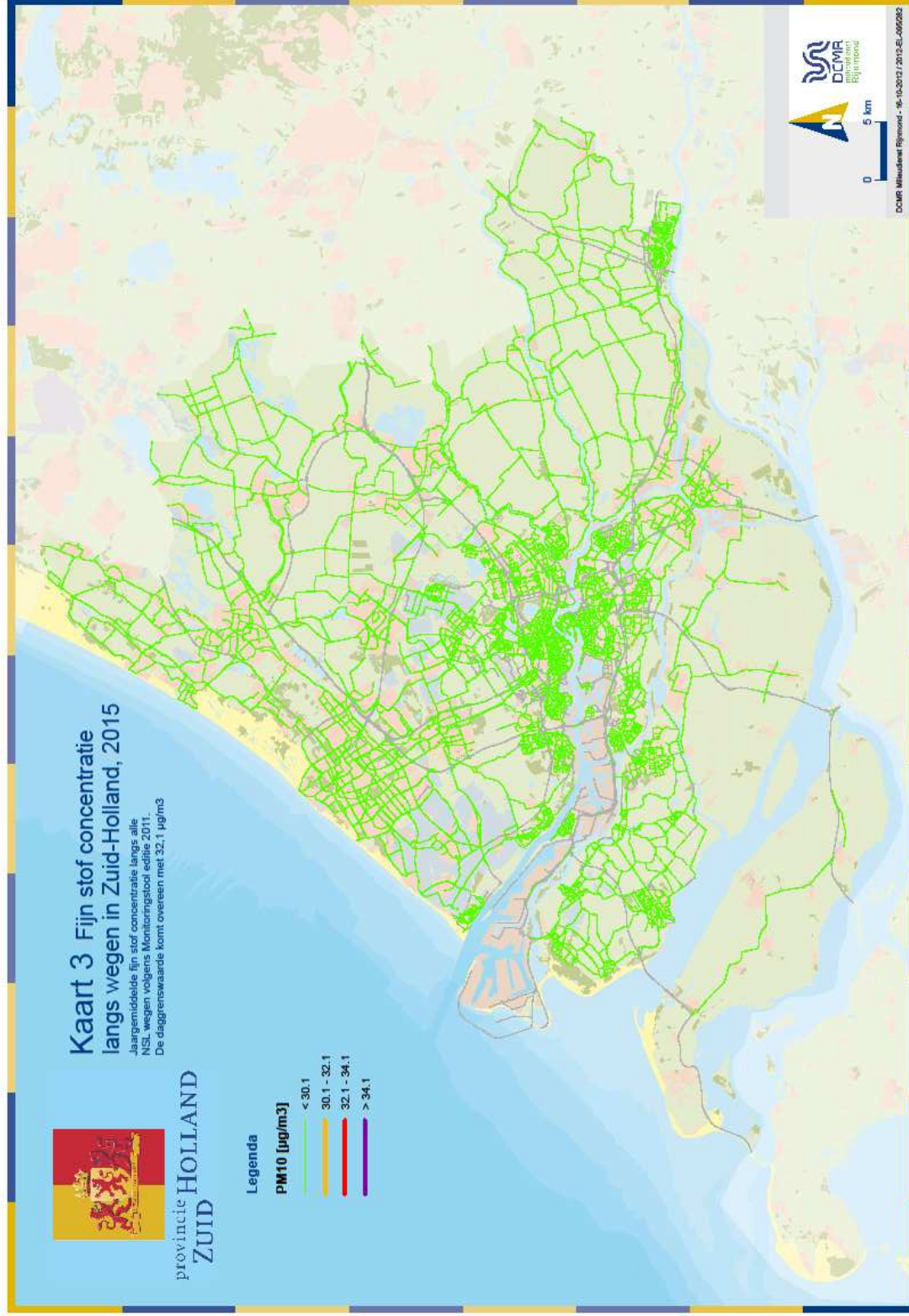
Er kan op dit moment nog geen oplossing worden gegeven. Het is mogelijk dat een herberekening met de optimale gegevens tot concentraties onder de grenswaarde komt.

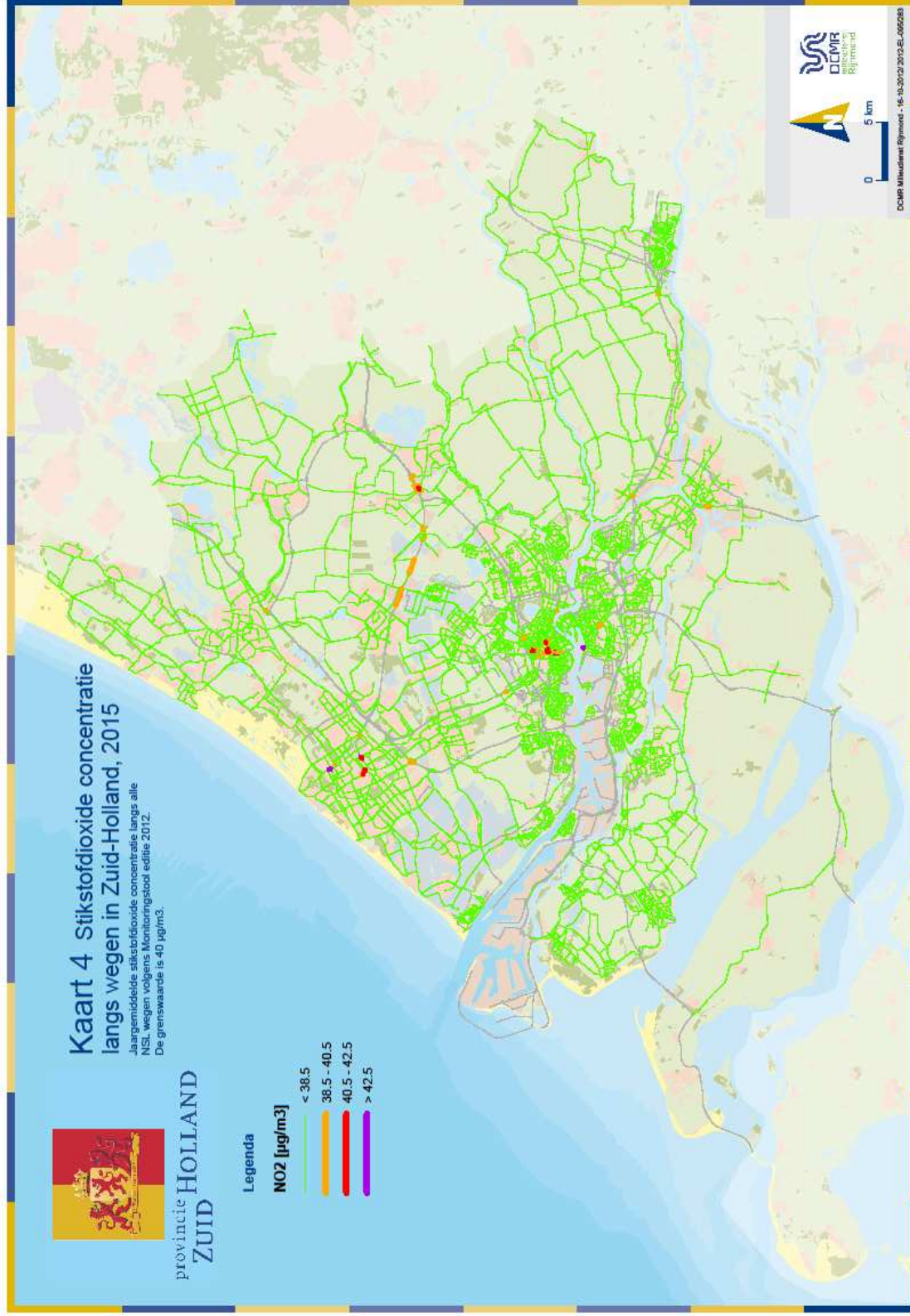
Mochten er daadwerkelijk maatregelen nodig zijn dan valt te denken aan schermen, snelheid aanpassen, een deel van het verkeer langs een andere route leiden, het huis opkopen of de bestemming veranderen. In elk geval moet dan ook worden bekeken, op welke van de vele wegen dit dan moet gebeuren. Daarom is een samenwerking met RWS onontbeerlijk.

Bijlage C: Kaarten

Bijlage D: Tabellen

Tabel 6: Provinciaal Actieprogramma Luchtkwaliteit 2012-2015				
nr	domein / insteek	Project / Maatregel / Actie	Doel	Stand van zaken 1 okt. 2012
1	Regionale samenwerking versterken	Versterken regierol	Beter/meer resultaat van samenwerking tussen rijk, provincie en gemeenten om zodoende de haalbaarheid van realisatie van NSL-doelen te vergroten	In november 2012 wordt een bestuurlijk voortgangsoverleg over het NSL georganiseerd met de regio's
2	Samenwerking projecten regio Rotterdam	Regionaal samenwerkings project verkeer en luchtkwaliteit	Reduceren van uitstoot van het verkeer in het Rijnmondgebied in nauwe samenwerking tussen PZH, gemeente Rotterdam, Stadsregio Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam. In dit gebied spelen veel knelpunten. We richten ons op maatregelen bij de scheepvaart, inzet van schoon vervoer, goederentransferia aan de rand van de stad, mobiliteitsmanagement en dynamisch verkeersmanagement.	In overleg tussen gemeente Rotterdam, Stadsregio Rotterdam en provincie Zuid-Holland is besloten een subsidieregeling in te stellen die zich richt op het verschonen van binnenvaartschepen die veel Rotterdam aandoen. Provincie Zuid-Holland krijgt het primaat van de uitvoering. De planning is om begin 2013 met de subsidieregeling van start te gaan.
3	Vrachtverkeer en logistiek	Provinciaal programma Vrachtverkeer & Luchtkwaliteit	Doel van het programma is verminderen van de uitstoot door het vrachtvervoer 10% NOx en 10% fijn stof (peiljaar 2010) tevens tijdig voldoen aan EU normen. Verminderen van de uitstoot door het vrachtverkeer in de provincie met name gericht op verkeers- en vervoerstromen van en naar grote steden en andere relevante locaties (Greenports, Haven, grote bedrijventerreinen, distributiecentra).	Onderdeel van dit programma is het stimuleren van duurzame binnenvaart om op deze manier vrachtverkeer van de wegen te halen. Hiervoor lopen initiatieven in Gouda en Hoek van Holland, waar een intentieverklaring is getekend. Ook wordt gezocht naar maatregelen om de binnenvaartvloot schoner te maken.
4	Toepassen schonere brandstoffen	Meer gebruik schone brandstoffen & motoren	Doel: 'toepassen schonere brandstoffen' in auto's & schepen, ook toepassen schonere motoren in met name binnenscheepvaart.	Het project schoon schip doet onderzoek naar de bruikbaarheid van LNG voor schepen. Er wordt gekeken naar ombouw van bestaande schepen. Verder dient dit project als kennis platform.
5	Schoner en beter OV	Concessie OV duurzaam investeren in busvervoer	Doel van dit PAL project is te komen tot kosteneffectieve maatregelen en voorschriften met als doel reductie van de luchtvervuiling van het busvervoer. Zodoende tijdig voldoen aan gestelde normen/regels nu, 2016 en in 2018. Uitstoot van aantal bussen gericht verminderen met emissiebeperkende maatregelen. Praktijkervaring opdoen met waterstofbussen om totaalbeeld van mogelijkheden schoon OV te krijgen.	Project verkeert in onderzoeksfase. Thans is gebleken dat er meer geld nodig is om plug-in hybride bussen in Dordrecht te realiseren.
6		Project personenvervoer Gouwepark	Beperken uitstoot woon-werkverkeer door toepassing van DVM en collectief vervoer naar niet ontsloten OV plaatsen zoals grote bedrijventerreinen.	Onderzoek is afgerond. Resultaten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • bushalte wenselijk in bedrijvenpark, • stimuleren fietsgebruik en carpoolen, • onderzoek naar pendelbus van NS station, • infrastructurele knelpunten aanpakken

3^e Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit 2012

7		Haalbaarheidsstudie Spitsdienst	De sneldienstverbinding cq 'spitsdienst' levert een snelle verbinding over water tussen Rotterdam en Dordrecht. Daardoor verbetert de luchtkwaliteit in het centrum en bij de verkeerstunnels (Maastunnel).	Project verkeert in onderzoeksfase naar de haalbaarheid binnen het taakstellend budget, uitvoerbaarheid en ontwikkelingen derden.
		Spitsdienst waterbus uitvoering		
8		Duurzaam investeren in personenvervoer over water (haalbaarheidsstudie)	Doel is eerst haalbaarheid te onderzoeken van overstap van diesel naar veel schonere LNG bij de waterbus tussen Dordrecht en Rotterdam. Daarna, indien mogelijk, overstap naar LNG van 1 tot 7 schepen.	Project verkeert in onderzoeksfase naar de haalbaarheid van verdere verduurzaming binnen het taakstellend budget, uitvoerbaarheid en ontwikkelingen derden.
		Duurzaam investeren in personenvervoer over water (uitvoering)		
9		Haalbaarheidsstudie personenvervoer over water in Rotterdam	Dit pilotproject richt zich op het realiseren van extra verbindingen over water waarbij: a) tussen de Noord- en Zuidoevers van de Maas b) hierdoor een bijdrage wordt geleverd aan het reduceren van uitstoot van het autoverkeer ter hoogte van de Van Brienoordbrug c) op basis van een businesscase zicht is op een reguliere dienstregeling binnen het Waterbuscontract zonder extra bijdrage na twee jaar.	Project verkeert in onderzoeksfase naar de haalbaarheid binnen het taakstellend budget, uitvoerbaarheid en ontwikkelingen derden.
		Pilotproject personenvervoer over water in Rotterdam (uitvoering)		
10	Toepassen provinciaal instrumentarium	Project 'Integrale aanpak belasting wegen'	Integrale aanpak van de belasting van provinciale wegen.	Voor pilot ROADLED wordt een evaluatie opgesteld. Er zijn offertes gevraagd voor een pilot Roadrepair en wegdekverwarming.
11		Project 'bestrijding piekbelasting luchtverontreiniging'	Doel is te komen tot concrete bestrijding van luchtverontreiniging (NOx / fijn stof) op specifieke locaties op specifieke 'tronische' dagen	Project verkeert in voorbereidingsfase
12		RO instrument en luchtkwaliteit / duurzame ontwikkeling	Voorkomen van nieuwe knelpunten binnen provinciale verantwoordelijkheid: geen nieuwe gevoelige bestemmingen in de buurt van verontreinigende bronnen en geen nieuwe verontreinigende bronnen in de buurt van gevoelige bestemmingen.	Project bevindt zich in voorbereidingsfase. Het is gebleken dat er binnen RWB geen behoefte bestaat aan nadere ondersteuning. Verder wordt nu gezocht naar invulling van een opleidingstraject richting Omgevingsdiensten en/of gemeenten.
13		Aanpak 'Vergunningverlening en handhaving'	Verminderen van uitstoot verontreinigende stoffen door de industrie waar provincie bevoegd gezag is.	Project bevindt zich in voorbereidingsfase. Richt zich op Omgevingsdiensten, waar de vergunningen nu worden gemaakt.
14	Verbeter doorstrom. (vaar)-wegen	Project 'Optimaliseren vaarwegen'	Verminderen van uitstoot verontreinigende stoffen door optimaliseren van gebruik en beheer van provinciale vaarwegen	Project bevindt zich in voorbereidingsfase

3^e Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit 2012

15	Mobiliteitsmanagement	Gebiedsgerichte aanpak mobiliteitsmanagement Drechtsteden	Mobiliteit heeft tijdens spijtstijden en in drukke regio's negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid en luchtkwaliteit. Instrumenten die vraag beïnvloeden, zoals mobiliteitsmanagement zijn erg belangrijk geworden om mobiliteitsvraagstukken aan te pakken.	Aanbesteding voor project loopt via een Europese aanbestedingsprocedure. Opdracht rond eind oktober gegeven. Resultaat van potentieonderzoek is dat de aanpak in deze regio kans van slagen heeft. Dit geldt zowel voor de verkeersstromen als ook voor bereidheid van werkgevers en stakeholders.
16		Gebiedsgerichte aanpak mobiliteitsmanagement Leiden	Mobiliteit heeft tijdens spijtstijden en in drukke regio's negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid en luchtkwaliteit. Instrumenten die vraag beïnvloeden, zoals mobiliteitsmanagement zijn erg belangrijk geworden om mobiliteitsvraagstukken aan te pakken.	Aanbesteding voor project loopt via een Europese aanbestedingsprocedure. Opdracht rond eind oktober gegeven. Resultaat van potentieonderzoek is dat de aanpak in deze regio kans van slagen heeft. Dit geldt zowel voor de verkeersstromen als ook voor bereidheid van werkgevers en stakeholders.
17		Gebiedsgerichte aanpak mobiliteitsmanagement Gouda	Mobiliteit heeft tijdens spijtstijden en in drukke regio's negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid en luchtkwaliteit. Instrumenten die vraag beïnvloeden, zoals mobiliteitsmanagement zijn erg belangrijk geworden om mobiliteitsvraagstukken aan te pakken.	Aanbesteding voor project loopt via een Europese aanbestedingsprocedure. Opdracht rond eind oktober gegeven. Resultaat van potentieonderzoek is dat de aanpak in deze regio kans van slagen heeft. Dit geldt zowel voor de verkeersstromen als ook voor bereidheid van werkgevers en stakeholders.
18		Gebiedsgerichte aanpak mobiliteitsmanagement Alphen a/d Rijn	Mobiliteit heeft tijdens spijtstijden en in drukke regio's negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid en luchtkwaliteit. Instrumenten die vraag beïnvloeden, zoals mobiliteitsmanagement zijn erg belangrijk geworden om mobiliteitsvraagstukken aan te pakken.	Aanbesteding voor project loopt via een Europese aanbestedingsprocedure. Opdracht rond eind oktober gegeven.
19	Diverse lopende PAL projecten	Uitvoeren van het restant maatregelen uit het in 2008 vastgestelde actieprogramma	Diverse maatregelen uit het oorspronkelijke actieprogramma luchtkwaliteit zijn nog gedeeltelijk in uitvoering. Deze maatregelen zullen worden afgerond volgens plan.	Zie tabel 7
20	Reserver. voor mogelijke knelpunten	Aanpak resterende knelpunten provinciale wegen	Er wordt een kleine reserve aangehouden om mogelijke nieuwe knelpunten aan te pakken.	Gezocht wordt naar een oplossing van het knelpunt bij Gouda/Waddinxveen.

	gereed
	verloopt volgens planning
	loopt iets achter op planning

Tabel 7: Overzicht maatregelen Provinciaal Actieprogramma Lucht 2006

Maatregel no.	Naam project; doel project	Stand van zaken per okt 2012
A aanpak hotspots		
1	Inventarisatie hotspots langs provinciale wegen; onderzoek naar potentiële nieuwe knelpunten, vanwege nieuwe ontwikkelingen.	De inventarisatie van hotspots langs provinciale wegen is uitgevoerd door twee sporen te volgen. 1. Studie door TNO uitgevoerd met het TNO verkeersmodel. Uitgevoerd in 2006 en 2007. 2. Resultaten uit de saneringstool.
2a	Herijking maatregelen / Meetprogramma hotspots	DCMR en TNO hebben een meetprogramma uitgevoerd en geconfronteerd met de resultaten van verkeersstellingen. Metingen zijn uitgevoerd in 2009 en op basis van het HEAVEN model zijn berekeningen uitgevoerd voor 2009, 2010 en 2015. Op de locaties is geen normoverschrijding geconstateerd. Eindrapportage is gereed.
2b	Herijking effect maatregelen (onderzoek naar de (kosten)-effectiviteit van mogelijke maatregelen)	Op basis van het onderzoek van DCMR en TNO is geconcludeerd dat vooralsnog geen maatregelen nodig zijn. Herijking kan dus achterwege blijven. Dmv de monitoring met Monitoringstool worden de ontwikkelingen op de locaties gevolgd. Maatregel kan beschouwd worden als zijnde uitgevoerd.
B Schoon wagenpark		
3	Provinciale dienstauto's ombouwen op aardgas	Geheel uitgevoerd in 2006 (2007)
4	Wagenpark scan provinciale organisatie	Geheel uitgevoerd in 2007
5	Wagenpark scan "kleine" gemeenten / regio's	Uitgevoerd in 2007. Aantal gemeenten als spijtoptant in 2008 alsnog aan een scan onderworpen.
	Realisatie aardgasvulpunten; versnellen van introductie van aardgas als motorbrandstof onder meer door subsidieverstrekking aan pomphouders en het bijeen brengen van vraag en aanbod.	Overlegstructuur met de regio's en gemeenten opgezet; EFRO subsidie (2,5mln) aangevraagd en verkregen. Subsidieregeling is met ingang van 1 dec 2008 van kracht. Communicatieplan gereed. Het is gestart in 2007 en loopt tot en met 2012. 12 aanvragen zijn ingediend, waarvan inmiddels 7 positief zijn beschikt. 3 vulpunten zijn inmiddels gerealiseerd. Subsidieregeling is verlengd t/m eind 2012. Het lijkt er op dat het doel van meer dan 20 vulpunten niet gehaald gaat worden.
Emissies Openbaar Vervoer		
D		
7	business scan OV--> aardgas	Is i.s.m. Verkeer en Vervoer, uitgevoerd
8	Aanscherpen emissie-eisen OV concessieverlening en voertuigtechniek; bij de aanbesteding van het openbaar vervoer worden emissie-eisen vastgelegd voor versnelde introductie van schone bussen.	Er zijn 27 hybride bussen in de stadsdienst van Dordrecht ingezet. Idem 24 in de concessie Noord. De afspraak is nu dat begin 2015 alle 500 provinciale bussen schoon zijn. Maatregel is nog niet afgerond. De resterende gelden worden in het nieuwe Provinciale Actieprogramma ondergebracht
G Doorstromings maatregelen		
G		
9	Implementatie Tovergroen N213 Naaldwijk; emissieverlaging door minder stop- en optrekbewegingen van vrachtverkeer.	De uitvoering van deze maatregel ligt bij DBI. Deze maatregel is nog niet afgerond. Er zijn nog een aantal verkeersregelinstallaties waar tovergroen wordt toegepast. Ook op de N470 bij Zoetermeer zijn een aantal verkeersregelinstallaties zo ingesteld dat het doorgaande verkeer minder hoeft te stoppen.

3^e Voortgangsrapportage Luchtkwaliteit 2012

10	Implementatie Tovergroen N209 Bleiswijk ; emissieverlaging door minder stop- en optrekbewegingen van vrachtverkeer.	De uitvoering van deze maatregel ligt bij DBI. Deze maatregel is nog niet afgerond. Er zijn nog een aantal verkeersregelinstallaties waar tovergroen wordt toegepast. Bij de N218 bij het Hartelkanaal is onderzoek gedaan naar tovergroen, maar de omstandigheden maken het lastig om hier een goede oplossing te bedenken.
11	Haalbaarheidstudie naar locaties met emissiewinst door verkeersregulering	Uitgevoerd
I Schepen en vaarwegen		
12	Walstroom ; Het realiseren van maximaal honderd walstroomvoorzieningen langs provinciale vaarwegen, in ieder geval in Alphen aan den Rijn en Gouda en tot vijftien andere locaties in Zuid-Holland.	Op 18 ligplaatslocaties voor binnenvaartschepen langs provinciale vaarwegen zijn 36 walstroomkasten met in totaal 106 aansluitingen op het elektriciteitsnet gerealiseerd en in gebruik genomen. In 2010 zijn de meeste kasten geplaatst, de rest in het voorjaar 2011. De dienstverleningsovereenkomst is gestart medio 2010 en loopt gedurende het project door tot 2013.
13	Advies scheepvaart en emissies ; studie naar de mogelijkheden om scheepvaartemissies van fijn stof en stikstofoxiden (NOx) te verminderen.	De studie is afgerond.
J Energie / Duurzaamheid		
14	Energiescan Valkenburg ; onderzocht wordt hoe emissies uit energieverbruik op de locatie Valkenburg zo laag mogelijk kunnen worden gehouden (voorbeeldfunctie).	Geheel uitgevoerd in 2007, resultaten overgedragen aan gemeente en aan LMG voor uitdragen en doorwerking in verdere planvorming Valkenburg.
N Nieuwe rijden		
15	Cursus Nieuwe Rijden prov. chauffeurs	Geheel uitgevoerd in 2007
O Vermindering autogebruik		
16	Afkopen online Reiswijzer voor bedrijven Zuid-Holland' de reiswijzer beoogt de vervoerskeuze voor reizen per OV te stimuleren.	Is in 2007/ 2008 uitgevoerd. Niet zichtbaar in hoeverre de betreffende bedrijven de reiswijzer hebben gecontinueerd. Follow up nodig?
17	Technische ondersteuning NSL (DCMR) ; DCMR Milieudienst Rijnmond verricht werkzaamheden met de Monitoringstool voor geheel Zuid-Holland.	Loopt jaarlijks door. Vanaf 2013 wordt dit ondergebracht in het werkplan van de DCMR.
18	Monitoring NSL ; in beeld brengen van autonome en niet voorziene ontwikkelingen die mogelijk kunnen leiden tot (nieuwe) overschrijdingen.	De pilot monitoring is uitgevoerd. Het project gegevensautoriteit bij de DCMR is bijna klaar. Hier worden data verzameld van een hoge kwaliteit.